

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Atlas minor Gerardi Mercatoris

Mercator, Gerhard

Amsterodami, 1610

Anjou Andegavensis ducatus

[urn:nbn:de:bsz:31-118360](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-118360)

Anjou Andegavensis Ducatus.

Anjou Ducatus habet Comitatus, Baronias, Dominia, ut Graon quae nec dum inveni, aut distinguere potui. Homagium sive fidem clientelarem illi praestant hi Comitatus *1v*, *Maine*, *Vendosme*, *Beaufort*, *la Val*.

Iurisdicctio.

Sedes Praesidialis totius Ducatus est *Angiers*, sub qua sunt particulares sedes iuridiciales *Angiers*, *Saumur*, *Bauge*, & *Beaufort en Vallée*.

Status Ecclesiasticus.

Vnum habet Episcopum *Andegavensem*, *Angiers*; *Turonensis* Archiepiscopo subiectum.

Ducatus Andegavensis.

Regio.
Situs.

Solis fertilitas.

Imperium majore.
vnto.

SEquitur in nostra Methodo Ducatus *Andegavensis*. *la Duché d'Anjou*. Hujus Provinciae populos *C. Cæf. Andes*, *Plinius Andegavos* appellat. Incipit ab *Vico Chouffay*; finemque accipit inter *Moncontour* & *Herraut*, ubi initium *Pictaviensis* Territorii, quod illi ab Meridie: versus Orientem confinia sunt *Turonensium* & *Vindocinorum*: ad Septentrionem Comitatus qui vulgo *Maine & la Val*: ad Occidentem denique *Britanniam* attingit. Regio fertilis & amœna magis quam ampla. Colles ibi Vitibus passim confiti, valles *Silvis* Saltibusque viridantes: læta Prata: *Ericeta* gratissimum pecori pabulum præstantia. *Vina* hic alba, notæ nobilissimæ, vulgo *Vins d'Anjou*. In summa quicquid huic vitæ usui esse potest, hæc Provincia suppeditat. In nonnullis etiam hujus Provinciae locis illud genus *Lapis* cœruleum & fissile effoditur, quo *Temporum* ubique ædiumque tecta contra cœli iniurias muniuntur: *Ardoises* vernacule vocantur. Rex *Chilpericus*, occiso *Comite Paulo*, *Andegavensem* urbem obtinuit: suisque eam posteris reliquit, *Franciæ* Regibus: quorum *Carolus Calvus* Superiorem quidem provinciam partem *Torquato* (alii aliter vocant) dedit, reservato sibi inpremo in eam jure: Inferiorem autem *Eudoni* *Parisiorum* *Comiti*, cujus ex fratre *Ruperto* *Comite Andegavensi* Duceque *Celticæ* *Nepos*, *Hugo Magnus* eam largitus est *Fulconem*, *Torquati* ex *Ingelgero* filio, *Nepoti*. *Fulconi* ordine successerunt *Fulco II*, *Gotefridus* vulgo dictus *Grisganella*, *Fulco III*, *Gotefridus*, *II*, *Fulco IV*, *Fulco V*; qui *Hierosolymorum* *Rex* fuit, post *Balduinum* cujus *Filiam* ipse *viduus* duxerat uxorem: *Gotefridus* denique *VI* *Brabantiæ*, cui sociata fuit *Machthildis*, *Henrici I* *Angliæ* *Regis* *F. Hujus* *Filii*, *Henricus* quidem *Rex* fuit *Angliæ*, ejus nominis *II*: *Andium* vero *comites* *Gotefridus VI* & *Gulielmus*: quos quum *paricidiali* *bello* *victos* *terris* *suis* *pepulisset* *Frater* *Rex*, *Filios* *natu* *maiores* *in* *Angliæ* *Regno*, *Gotefridum* *autem* *VI* *III* *in* *Comitatu* *Andegavensi* *successores* *habuit*. *Gotefridi* *filio* *Arturo* *Comiti*, *Britanniæ* *que* *per* *matrem* *Duci*, *bellum* *movit* *Patruus* *Ioannes* *Angliæ* *Rex*. *Fecerat* *jam* *Arturus* *Homagium*, *ut* *loquuntur*, *&* *fidem* *Principatus*

ANDEGAVENSIS DVCATVS.

244

cipatus sui nomine promiserat Francorum Regi Philippo Augusto: a quo intelligatus quū Pictōnes Regi Patruo-
 ereptum properaret, cum exercitu Ligerim jam transgressus, ab eo ex improvīso superveniente captus, Roto-
 magum est abductus, ibique non multo post accusus. Id non ferendum rata *Arturi* Mater, Constantia Conani
 Britanniae Principis filia & haeres, Regem Ioannem parricidii accusavit, apud Franciae Regem, quem dixi:
 quumque vocatus se juri non sisteret, parricidii damnatus est sententia Parium Franciae, ejusque Provinciae
 quas in Galliis habebat, Fisco Regis sunt adjudicatae: quam sententiam ipse Rex exequens, Andegavenses sibi
 deditioe subjecit, Regique Francorum *Ludovico* Filio nominis ejus v 1 1 1 reliquit. Huic successit Filius *Ludovicus*
IX, *Sanctus* cognominatus, qui Provinciam hanc *Carolo* Fratri Apennagii jure concessit. Hunc sequutus
Carolus 11, qui Clementiam Filiam locans *Carolo* *Valesio* Provinciam hanc Dotis nomine largitus est. Huic suc-
 cefferunt Franciae Reges, *Philippus* *Valesius* Filius, & ex eo Nepos *Joannes*, qui nobilissimam hanc Regni protio-
 nem Ducatus titulo, anno 1100 c. l. decoratam Filio *Ludovico* Apennagii jure dedit. Hunc sequuti sunt des-
 cendente linea *Ludovicus* 11, & *Ludovicus* 111, quo sine Haerede mortuo Principatum adiit *Renatus* Frater.
 Hic defunctis Liberis, Haerem dixit sui fratris Filium *Carolus* (alii fratrem fuisse volunt) qui Haerem scripsit
Ludovicum 11 Regem. Et sic Coronae Franciae fuit adnexus, ejque unitus mansit; nisi quod *Franciscus* 1 eundem
 suae Matri *Alaisie Sabaudae* in usum fructum tradiderit. Rex *Carolus* 1x eum jure Apennagii tribuit *Henrico* Fra-
 tri, qui deinde Poloniae & Franciae Rex. Metropolis Ducatus *Andegavum* est, *Andegavensis* *Crovis* Paulo Dia-
 cono; vulgo *Angiers*. Ptolemaeo dicitur *Juliomagus Andegavorum*, ut legendum monet Merula. Sita est in utra-
 que *Meduana*, *Maine*, fluvii ripa, pontemque habet lapideum flumini injectum. Insignis ibi Politia. Episco-
 pali fulget dignitate: Senescallatu etiam & Baillivatu, Sedeq; supetbiens Praesidiali. Academiam habet celebrem
 ab *Ludovico* 11 Andegavensium Duce, anno 1100 c. 1x institutam; evocato, qui jus ibi profiteretur *Francisco*
Balduino. Habet hic Ducatus multa insignia Opida, alia aliis majora. Pauca ut vernacule sonant, dabo: *Sumar*
 ad Ligerim cum Arce; Academiam, quam apud Regem Magni Viri moluntur, brevi habiturum: *Montreuil*,
Bauge, *Beaufort*, *Brissac*, *Monstreuil*. *Belay*, *Maleuvrier*, *Ghantocau*, *Viliers*, *Duretail*, *la Fleche*, *Chasteau*. *Gontier*, *Sept*.
 In hac Provincia multa Stagna, magnus Lacuum numerus, Rivulinon pauci, & plus quam quadraginta sunt Flumina:
 Sunt & Vivaria Paludisque, Fontes item infiniti. Inter amnes praecipui sunt *Ligeris*, *Loire*: *Vigenna*, *la*
Vienne, *Viane* & *Vignane*: *Meduana*, hodie *Mayne*, *Sarta* vulgo *Sartia* & *Lorius*. Extta urbem Andegavum veto-
 stae monstrantur ruinae, quae vulgo *Grohan* dicuntur. Hic quondam Theatrum ab Romanis exstructum fuisse
 perhibetur. Apparet multae parietinarum murorumque reliquiae. Estodiuntur & infinita probae notae Numismata.
 Caeterum huic Ducatui praeter alios Comitatus, Baronias & Dominia quae habet: Homagium, sive fidem dien-
 telatam praestant hi Comitatus 4: *Maine*, *Vendosme*, *Beaufort*, *la Val* de quibus ordine agemus. Comitatus *Ceno-*
manensis, vulgo *Conte de Maine* primo loco occurrit. Hunc tractum Ptolemaei tempore *Cenomani* infederunt.
 Provincia autem *Cenomano*rum inter primas Galliae habitari cepit. Olim ejus limites longius se exten-
 derunt,

Urbs & Opida.

Lacus.
Flumina.

Comitatus *Ceno-*
manensis.

derunt, quam nunc protenduntur, idque facile colligi potest ex iis quæ Livius, Polybius & Iustinus, de irruptione Cenomanorum Italiam literis mandarunt. Territorii una pars fertilis est, alia sterilis, incolisque facilis est venaticas carnes, quam panem & vinum apponere; non tamen iis omnino caret, atque enim hujus Provinciae partes tam fertiles sunt, ut eam nec Andegavensis Ditioni, nec Turonia Vini bonitate, Frugumque fertilitate superent. Solum herbosum, Pastionique Pecudum commodum. Hanc vero Provinciam sub Aquitania comprehensam, aliquando paruisse legimus Ducibus Aquitanis, donec inter Reges Franciæ, Ludovicum IX & Angliæ Henricum III pactum fuit, ut Anglus Aquitania, quam ab Septentrione Carantonus fluvius, ab Meridie Pyrenæi Montes terminarent, contentus, in perpetuum cederet Normannia, Tertisque Cenomanorum & Andegavensium; eique numerarentur CIO IO aureorum millia. Rex Franciæ Joannes Andium & Cenomanorum Comitatum Ludovico Filio Secundo-genito dedit. Donationis Diploma anni CIO CCCLX in Scrinio Regis adhuc visitur. Ludovico ordine successit Ludovicus III Filius, & Ludovicus III Nepos. Hi tres titulum Regum Neapolitanorum gesserunt. Ludovico tertio vita defuncto nullis post se relictis liberis, ei successit Renatus frater, quem Regina Neapolitana Ioanna, ejus nominis III, suum Hæredem in Regno Neapolitano & in Comitatu Provinciae instituit. Renatus ex Isabella Caroli audacis filia suscepit Joannem filium, Calabriae Ducem, cui supervixit Renatus Pater. Hic Joannes ex Maria Caroli Ducis Borboniæ filia, genuit Nicolaum Calabriae Ducem & Marchionem Pontensem, qui absque liberis decessit, avo Renato adhuc superlute. Renatus Nepoti suo Renato ex Iolanta filia, & Friderico Vadimontano, jura Regni Neapolitani & Comitatus Provinciae resignare noluisse, sed ea Carolo fratri suo, Cenomanorum Comiti, reliquisse fertur: qui cum etiam paulo post moreretur Ludovicum undecimum rerum suarum Hæredem instituit. Caterum tota hæc Regio superioribus annis in duas quasi abiit partes. *Civitas Cenomanensis*, Ditioni addita est Regis Franciæ; *Urbs autem Mænia, Maine* cum Marchionatu, nunc in Ducatus decus erecto, Guisæ gentis agnoscit Dominium. Opidum Primarium ad Sartram fluvium, vulgo *le Mons*. Ab initio sedes Baillivatus; post Henricum III Præsidialis est facta: ad quam variorum Opidorum appellationes devolvuntur. *Ducatus*, olim Comitatus, *Vindocinensis, Duché de Vendosme*, initiū capit a Baugenciaco, limite inter duas Belsias, quæ cognominantur *Solonia & Vindocina*, fines longe lateque extendens ad Santonas usque, ut quidam volunt. Dicitur ad *Vindocino* Opido, vulgo *Vendosme*. Ptol. forte *Ὀὐνδίκων* (sic enim legendum) est Aulerciorū Cenomanorum, in Gallia Lugdunensi Vrbs. Nihil hic adfirmamus. Nam *Ὀὐνδίκων* illud, certius fortean est Opidum quod hodie *le Mans*; quæ Magni Scaligeri sententia. *Vindocini* Comites originem ducunt ex Borboniorum stemmate. Primum Comitem legimus Ludovicum Brobonium, Joannis Marci Clermontique Comitis F. Successerunt huic recta linea Filius Joannes, Franciscus Nepos, & Carolus Pronepos, quem primum Vindocini Ducem, creavit Franciscus I Galliarum Rex. Filium Carolus habuit Antonium, Vindocini Ducem, Franciæ Parem, & per Joannam Albretam Conjugem, Navarræorum Regem, quo natus Henricus Borbonius, Gallia ejus nominis IV, Navarræq; Monarcha Potentissimus Bearnii Princeps, Dux Vindocini, &c. Sunt & *Beaufort & la Val*,

Soli qualitas.

Imperium Mælorum.

Opida.

Ducatus Vindocinensis, Duché de Vendosme. Situs.

Imperium mælorum.